

Naturinventering av Karlholms strand

- uppdaterad inför granskning av detaljplan

Jan Wijkmark, White arkitekter, 2015 01 15

INNEHÅLL

1. Inledning
2. Termer och definitioner
3. Naturvärdesklasser
4. Genomförande, identifiering och avgränsning
5. Redovisning av resultat

1. Inledning samt rekommendation

Området Karlholmsstrand utgörs av den gamla fabriksfastigheten i nordöstra delen av samhället Karlholm, beläget mellan det befintliga samhället och kusten. Fastigheten utgörs av fabriksområdet i söder, ett deponiområde centralt på fastigheten samt natur- och jordbruksmark i norr och nordväst. Kusten i området domineras av flacka, ofta vassbevuxna stränder, men en stor del av strandzonen är påverkad av fabriksverksamheten i form av kajer eller utfyllda strandområden. Nu står området inför en ny framtid i samband med att en detaljplaneprocess för omvandling till en attraktiv del av orten för turism, fritidsboende, hamnverksamhet mm.

Denna inventeringsrapport har tagits fram som underlag för bedömningarna av miljökonsekvenser vid detaljplanering av området. Inventeringen omfattar planområdets hela landområde, men inte dess vattenområde. Den här föreliggande rapportversionen – uppdatering inför granskning - är en omarbetning av den version som ingick som underlag till samrådsversionen av denna plan. Då planområdet minskat sedan inventeringen genomfördes sommaren 2014, har flera av de delområden som tidigare ingick därför strukits i denna version (januari 2016) för att stämma överens med nu gällande planområde. I och med denna ändring har också flera av de mer värdefulla naturområdena hamnat utanför planområdet och därför uteslutits ur inventeringen. Inget nytt fältbesök har skett.

För att öka läsförståelsen i förhållande till tidigare version har områdesnumreringen behållits, varför de uteslutna delområdena 1A, 2A, 3A samt 4 tom 8 tagits bort men övriga områden behållit sin tidigare numrering.

Hela planområdet är mer eller mindre kraftigt påverkat av mänskliga aktiviteter, där såväl fabriksområdet som deponiområdet omdanar marken totalt ända in i nutid och naturvärdena är generellt låga. Endast mindre områden i norr samt allra längst i söder uppvisar mer naturlig vegetation. Det är också här naturvärdena återfinns, t.ex. kring ett par åkerholmar i nordväst, i ett par delvis lundartade partier i nordost, längsmed strandzonerna i norr samt längs Hammarån längst i söder.

För att ta vara på befintliga naturvärden och skapa en attraktiv boendemiljö bör de naturvärden som trots allt finns värnas. Åkerholmarna bör i princip lämnas orörda, möjligen med viss röjning av asp och annan lövsly. I området kring dammvall och strandområde i norr bör man fara fram försiktigt för att bevara och utveckla de befintliga värdena. Försiktighet bör ske i anläggningsarbetet längsmed alla strandzoner, både avseende tidpunkt och metodval för minsta möjliga påverkan. Särskilt stor försiktighet bör iakttas vid öar, strandzoner och vassområden kring Hammarån. Vi vill även tydliggöra att inventeringen inte tar upp ev. värden i vattenmiljön.

Några fridlysta arter förekommer inom området. Orkidén Ängsnycklar är fridlyst enligt 8 § artskyddsförordningen vilket innebär att det är förbjudet att:

1. plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada exemplar av växterna, och
2. ta bort eller skada frön eller andra delar

Blåsippa och Gullviva är fridlyst enligt 9 § artskyddsförordningen. Det är förbjudet att:

1. gräva eller dra upp exemplar av växter med rötterna, och
2. plocka eller på annat sätt samla in exemplar av växter för försäljning eller andra kommersiella ändamål.

2. Termer och definitioner

Biotop

Område med enhetlig miljö och organismsammansättning.

Naturvärde

Betydelse för biologisk mångfald

Naturvärdesobjekt

Ett i naturvärdesinventeringen avgränsat geografiskt område av betydelse för biologisk mångfald, utgörs av en dominerande biotopgrupp och kan bedömas till en och samma naturvärdesklass

Landskapsobjekt

Ett större geografiskt område vars betydelse för biologisk mångfald är uppenbart större eller av annan karaktär än de ingående naturvärdesobjektens betydelse för biologisk mångfald

Naturvårdsart

Ett samlingsbegrepp för skyddade arter, fridlysta arter, rödlistade arter, typiska arter, ansvarsarter och signalarter

3. Naturvärdesklasser

Klassindelningen ansluter sig till SIS standard för naturinventering med följande indelning:

Högre naturvärde - naturvärdesklass 1

Naturvärdesobjekt med särskilt stor betydelse för biologisk mångfald. T ex naturlig ängs- och betesmark, nyckelbiotop eller livsmiljö med kontinuerlig ekologisk funktion för rödlistad art.

Påtagligt naturvärde - naturvärdesklass 2

Naturvärdesobjekt med särskild betydelse för biologisk mångfald.
T ex en restaurerbar ängs- och betesmark eller Skogsstyrelsens naturvärdesobjekt.

Visst naturvärde - naturvärdesklass 3

Naturvärdesobjekt med viss betydelse för biologisk mångfald.
T ex en stenmur eller en lövdunge i ett åkerlandskap.

Geografiska områden som i sitt nuvarande tillstånd inte eller endast i ringa omfattning bidrar till biologisk mångfald såsom produktionsskog och vanlig åker klassificeras här som

Lågt naturvärde

4. Genomförande, identifiering och avgränsning

Inventeringen utfördes av Jan Wijkmark, biolog med mångårig vana av naturinventering. Hela området inventerades översiktligt med syfte att identifiera värdefulla naturtyper. Olika delområden identifierades och värderades utifrån bedömt naturvärde. Typiska växtarter samt arter som indikerar högre naturvärden noterades.

Delområden

Området delades in i sammanlagt 17 olika delområden, i några fall uppdelat i mindre delar, då liknande naturtyp förekom på flera ställen inom området.

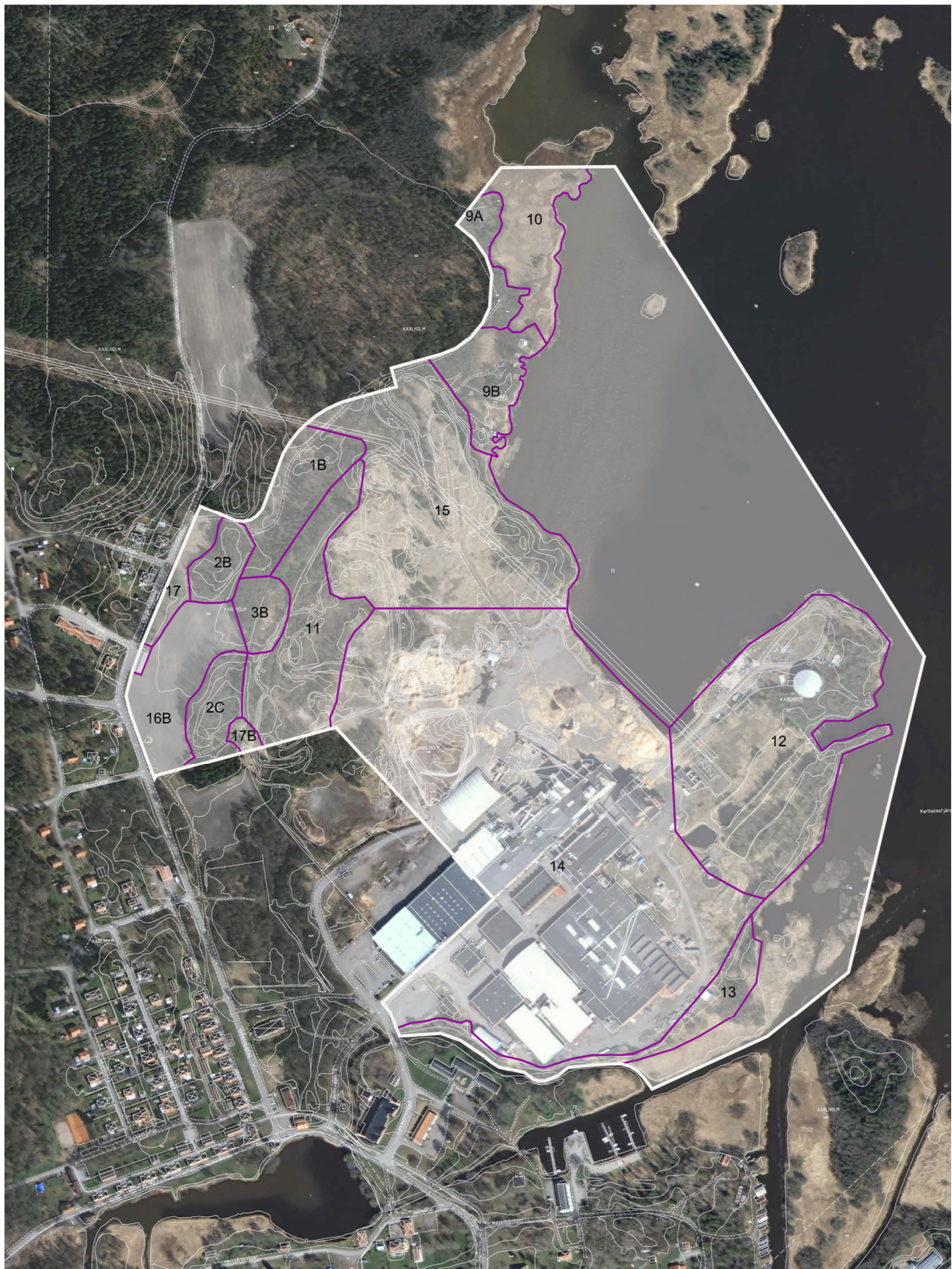

Bild 1. Indelning i olika delområden utifrån naturtyp

Delområde 1. B, C:	
Granplanterad f.d. jordbruksmark i anslutning till åkerholmar i nordvästra delen av fastigheten. 	Lågt naturvärde
Beskrivning Områdena utgörs av mindre åkrar som övergivits och planterats med gran de senaste 25-40 åren. Områdena är generellt artfattiga.	
Exempel på arter Trädskiktet består i princip av gran, med inslag av asp i ytterkanterna. På några ställen i randzonerna finns inslag av kulturväxter, t.ex. äpple och syrén. Busk- och fältskikt i stort sett obefintligt.	

Delområde 2 B, C:	
Fd "Åkerholmar" med delvis lundartad flora. 	3. Visst naturvärde
Beskrivning Områdena utgörs från början av blockiga-steniga moränryggar som genom årens lopp tillförts sten både rensad från åker men bitvis även sprängsten mm troligtvis från industriverksamheten. Mycket stenigt, tunna jordar. Områdena bär spår av tidigare mer öppen fas, sannolikt via bete, med endast ett fåtal äldre träd, enstaka lönnar, askar uppåt 100 år. Områdena är i en fas av igenväxande, med trädskikt huvudsakligen i åldrarna 20-50 år och med stort uppslag av fr.a. ung asp och ask.	
Exempel på arter Trädskikt: lövträdsdominerat, fr.a. lönn, ask, asp, björk, rönn och oxel. Buskskikt delvis välutvecklat med hassel, try, måbär, olvon samt ung ask Fältskikt: relativt rikt med arter som liljekonvalj, ekorrbar, midsommarblomster, stinknäva, träjon, stenbär. I friskare partier ormbär, trolldruva, flenört, ekorrbar.	

Delområde 3 B:	
Försumpade fd åkerparti med al, vide mm. 	3. Visst naturvärde
Beskrivning Området utgörs av en yta som till del tidigare varit åker, men som, troligen vid anläggningen av deponin, försumpats och nu är bevuxet med unga-medelålders aspar. Fältskikt med några starrarter. Tidvis stående vatten. Ännu inte några påtagliga värden men sådana skulle kunna utvecklas med tiden.	
Exempel på arter Klibbal, gråal, gråvide, plattstarr, gråstarr, sjösäv	

Delområde 4-8.	
Utgår	

Delområde 9 A, B	
Lövdominerade strandskogspartier kring sjöbodar samt dammvall 	3. Visst naturvärde
Beskrivning I områdets nordöstra del finns ett antal lundartade miljöer med mer eller mindre nyligen övergivna sjöbodar med tomter som snabbt växer igen med frodig lövskogsvegetation. Här finns ett antal kvarstående trädgårdsväxter men även en relativt artrik vild flora. Enstaka större lövträd förekommer. Den norra delen (9A) består till del av en dammvall mot den s.k. skurdammen och har den rikaste lundfloran med en del typiska lund/lövskogsarter såsom Lundkardborre, Tibast, Hässlebrodd och Gullviva. Ett mindre bestånd av den i Uppland ovanliga Buskstjärnblomman återfanns invid en stig mot de södra sjöbodarna. Växten kan möjligen vara förrymd från odling. Framför allt den södra delen (9B) som gränsar mot deponin är skräpig och kraftigt påverkad av mänsklig aktivitet. Samtidigt finns här områdets största ask (se bild). Området 9B gränsar till vattnet, med strandarter som hästskräppa och hampflockel.	
Exempel på arter Ask, al, björk, gran, nypon, hägg, al Buskstjärnblomma 9b Skogstry, Tibast, Lundkardborre, Hampflockel Hässlebrodd, smultron, liljekonvalj, Blåsippa, Gullviva Röda vinbär, Nejlikrot, Getrams, Rödblåra, Lundgröe, Hästskräppa	

Delområde 10:	
Vassbevuxna strandängar (landhöjningsmark) 	Lågt naturvärde (3. Visst naturvärde)
Beskrivning Stränderna i området är som regel mycket flacka och oftast bevuxna med ett brett skikt av bladvass. Särskilt i norra delen av tomten finns breda vassområden. Där vassfilten har fått breda ut sig är floran artfattig men på mindre partier som inte är vassbevuxna, liksom i mötet med vattnet, förekommer en rikare flora. Enstaka ängsnycklar observerades.	
Exempel på arter Bladvass, svärdsilja, kabbeleka, kärrsilja, hästsvans, strandkrypa, strandvänderot, hundstarr, jordreva, ängsnycklar (fåtal), kärrbräsmå	

Delområde 11:	
Övergivna, igenväxande industrimark.	Lågt naturvärde
Beskrivning Mellan den öppna industrimarken och staketet som avgränsar industriområdet finns ett område som tidigare använts i industrin men som senare övergivits och fått stå och växa igen. Området domineras av ung blandskog med långa naturvärden. Området varierar mellan torra tallhedsliknande partier till fuktig al-björkungskog. På många ställen syns spår av den tidigare industriella aktiviteten, t.ex. i form av träfiberbankar. Längsmed en anlagd vall som går genom området finns ett flertal havtornsbuskar. I övrigt är floran trivial.	
Exempel på arter Trädsikt: Björk, al, tall Busk/fältsikt: Havtorn, gråvide, skogssäv, kruståtel mm	

Delområde 12:	
Själön 	Lågt naturvärde
Beskrivning Själön är namnet på udden i direkt anslutning till industriområdet. Marken är totalt påverkad av industriella aktiviteter samt markarbeten i samband med den pågående marksaneringen. Udden är i det närmaste vegetationsfri industrimark med endast mycket smala remsor vegetation längsmed strandzonen. Mitt i området finns ett antal fd sedimenteringsdammar som i olika grad innehåller vatten, men även dessa är mycket påverkade och i princip vegetationsfria.	
Exempel på arter Björk, al, hampflockel, uppländsk vallört, nejlikrot, skelört	

Delområde 13:	
Strandzoner mot Hammarån 	3. Visst naturvärde
Beskrivning Längsmed fastighetens södra kant finns en mindre å som löper mellan dammen centralt i Karlholms samhälle och havet och ingår i det grunda deltaliknande området kring Tämnråns utlopp. Miljön är varierad och ganska artrik med vass- och sävbevuxna partier, öppna mader, videsnår mm. Stranden som vetter mot industriområdet är påverkad av industriverksamheten och till stora delar utfylld. Fågellivet är rikt, framför allt ute i vassöarna. Här finns även spår av bäver.	
Exempel på arter Träd/buskskikt: Al, gråvide Fältskikt: besksöta, hampflockel, svärdsilja, vass, gul näckros, kärrsilja, hundkäx, videört	

Delområde 14:	
Industriområdet	Lågt naturvärde
Beskrivning Området kring själva industriområdet är i princip helt hårdgjort med asfalterade eller grusade ytor, med enstaka ruderatvegetation med för sådana miljöer typiska arter som uppländsk vallört, nejlikrot mm. Intill grinden in till området finns ett mindre, klippt gräsyta med trivial vegetation	
Exempel på arter Uppländsk vallört, nejlikrot	

Delområde 15:	
Deponiområdet 	Lågt naturvärde
Beskrivning Ruderatvegetationen fortsätter på deponiområdet men blir något mer rik då marken inte är hårdgjord. Tippområden kan ha en relativt rik ruderatflora, men saknar vegetation med bestående naturvärden. Eftersom deponin här håller på att flyttas är vegetationen till största delen avlägsnad, eller kommer att avlägsnas under den närmsta tiden.	
Exempel på arter Hundtunga, Uppländsk Vallört, Bergrör,	

Delområde 16:	
Åkrar	Lågt naturvärde
Beskrivning Små odlade åkrar i fastighetens västra kant	
Förekommande arter -	

Delområde 17:	
Gräsytor/nyligen övergiven åkermark	Lågt naturvärde
Beskrivning Små övergivna gräspartier som tidigare brukats som åker. Nu långsamt igenväxande, gräsbevuxna, delvis med begynnande förbuskning.	
Exempel på arter Kvickrot, Ängsgröe, Vitgröe, Alsikeklöver, Midsommarblomster, Daggkåpa, Humleblomster, Björk	